

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/4
sau 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Arti de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancate nu se
primesc.

INCONȘTIENȚI ORÎ CRIMINALI.

În decursul ședințelor din acest an ale Sinodului eparchiei Aradului amicii nostri, majoritatea acestui Sinod, au avut o atitudine nu se poate mai conciliantă față de reprezentanții sistemului mețianist, contra cărui luptasem în trecut.

Voiam să dovedim că voim pacea între fiș aceleiași biserici.

Se părea că până la un punct sunt pătrunși de necesitatea acestei păci și cele două nuanțe ale minorității din Sinod. Așa că Vineri credeam să facem alegerile în deplină armonie.

Ce s'a întâmplat însă?

Sâmbătă înainte de ședința Sinodului, minoritatea a ținut sfat sub conducerea dlui magnat I. Gáll, sosit anume pentru a dirige, de după cuișe, atitudinea minorității, deși de la Sinod ceruse concediu spunând un neadevăr: că este bolnav.

Ne pomenirăm astfel că Sâmbătă după amiază din cunoscuta „cancelarie“ aradană eșise vestea despre un protest ce s'ar fi înaintat guvernului contra alegerii dlui Mangra. Nimeni nu punea preț însă pe afirmările eșite din „cancelaria“ care luferează articole la „Egyetértés“ și „Magyar Szó“. O sinucidere morală ca aceasta — să se ducă la guvern cu protest — nu-l venia nimănui să creadă despre bărbați maturi, membrii ai bisericii noastre autonome.

Ni-s'a afirmat însă că da, protest se va înainta Sinodului și Congresului Național bisericesc. Dar' Sinodul s'a închis fără să vedem acest prot. st.

Cu posta de Lunia trecută P. S. Sa episcopul Goldiș a primit apoi protestul, într'un plic scris de Dori Popescu, notarul demisionat, cuserul I. P. S. Sale metropolitului Mețianu.

N'am făcut însă întrebuintare de informațiunile ce aveam. Acum însă, că „Gazeta“ (de la 13 c.) aduce relațiuni despre „protest“, suntem nevoiți să ne ocupa și noi de acest nou produs al patimilor condamnabile.

Aici am ajuns deci: de la diplomația magnatului Gáll (venit să îndemne pe o parte a bihorenilor să voteze alb, ca astfel mețianistii să apară mai mult de cât șeaze cât sunt alegi în Bănat) eată-ne la o „cerere“ nulă și ne-avenită ca formă și de-estabilă ca valoare intrinsecă și ca intenție.

Alegerile petrecute adecă în Sinod — în cazul present alegera de vicar, care și din punct de vedere canonic a fost îndată aprobată de capul Sinodului, de P. S. Sa episcopul, — nu se pot dificulta nici protesta. Cât despre decise de ale Sinodului, eată dispoziția „Regulamentului afacerilor interne“:

§. 58. Contra concluserilor sinodale nu se admite nici un fel de remediu. În cauze

grave principiale și de competență, minoritatea dacă va enumera cel puțin 10 (zece) voturi, este îndreptățită a cere ca respectiva hotărâre sinodală să se aștearnă congresului ca for arbitrar, spre decideră. Astfel de cerere are să se facă în scris, în timp de 48 oare de la enunțarea concluderii respectiv; ear' Sinodul nu o poate denega, ci notificându-se prin președinte, cererea se trece la protocolul ședinței și se eșeptuește la timpul seu din partea biroului“.

Dar' subscriitorii cererei, 14 la număr, nici n'au căutat ei basă legală, ci ca niște minori intelectuali au crezut că dacă nu pot să se bucure de alegerea făcută, cel puțin să supere pe alții.

Se înțelege, nu 'și-au ajuns scopul. Cererea lor nu poate avea alți sorti de isbândă, decât să sporească actele de pus la dosar. Ear dacă se va înainta la Congres, cel puțin ne vom răfui odată și acolo, ca și la Arad, cu aderenții I. P. S. Sale Mitropolitului. I. P. S. Sa va avea prilej să se convingă cât de mult Românimea detestează această școală de pătimăși meschini și nesocotiți.

Motivul ce invoacă subscriitorii cererei contra alegerii este că dl Mangra „fiind suspendat de înaltul guvern“, nu putea fi ales. Dar admitând acest rușinos pretext, noi n'am mai putea alege d'aci încolo pe cine voim, ci numai pe cine ne lasă guvernul!

Pentru-că cine ar putea impede ca guvernul să nu ceară dela ori care episcop ori mitropolit cercetare disciplinară încontra ori și cărui candidat la vre-o demnitate în biserica română? Și găsindu-se episcop ori mitropolit absolutist, cum a fost Mețianu, care a ținut șapte ani suspendat pe un profesor nevinovat, cine nu înțelege, că dreptul nostru autonom ar deveni iluzoriu? Cine nu înțelege crima ce săvârșesc cei cari vor să dea asemenea explicație și să recunoască guvernului dreptul de a face în Statutul Organic asemenea spărțură?

Cererea întreagă se bazează de altfel:

1. Pe un neadevăr sfruntat: dl Mangra nici-odată n'a fost suspendat.

Eată, într'adevăr, actul consistorului aradan sub Nr. 2914/893 adresat direcțiunii seminariale:

„Arătându-ne înaltul minist. reg. ung. de culte și învățământ că ieromonachul nostru și profesor seminarial, Vasile Mangra este cel mai periculos agitator național și provocător se ocupă cu politica militantă, ne-compatibilă cu pozițiunea sa de ieromonach și profesor seminarial, și susținând că acel ieromonach ca profesor seminarial ar propaga și în elevii săi învățături periculoase: a cerut și cere cu insistență strămutarea lui din postul de profesor la altal, unde să nu aibă ocaziune a lăși atarî învățături periculoase“....

„Acest consistor află cu cale a dispune, și până la decidera cauzet sale disciplinare, ca de la 1 Septembrie (1893) stilul nou până la altă orânduire să fie absolut de postul de profesor seminarial și să treacă

în gremiul consistorului de aici cu dotățiunea de până acum, ori să treacă la mânăstirea Hodoș-Bodrog în condițiuni corespunzătoare pozițiunei sale“.

Dacă era să fie suspendat și considerat ca nevrednic de a ocupa demnitate în biserică, nu l'ar fi ales în 1898 Sinodul asesor referent în consistor, cu voturile chiar a celor cari au subscris acum protestul.

2. Protestul se mai întemeiază pe necunoștința până și a celor mai elementare principii din legea noastră bisericească. Autorul vorbește adecă de alegerea dlui Mangra cu 30 voturi „contra 20 voturi“, par'că dând bilele albe înseamnă că al arătat pe cine voiești și n'ar fi negățiunea dreptului de a nomina pe cel considerat de tine ca vrednic.

Votarea a fost secretă și cu același drept ar putea să vină mâne alți 14 deputați, să afirme că ei votând alb, n'au recunoscut corectitatea alegerii și prin urmare protestează.

Se poate admite astfel de interpretări stupide ale luminoasei noastre legi bisericești?

3) Subscriitorii cererei vorbesc de „majoritatea deputaților districtului Oradea“ și de „drepturile speciale“ ale acestui district, plângându se că 'li s'a impus de vicar o persoană pe care nu o vor!

De când însă, la alegerea de vicar, trebuie să decidă voturile unui district, ear nu majoritatea Sinodului? Decând într'o alegere de felul acesta trebuie să prepondereze interesele și drepturile speciale, ear nu cele generale?!

Dar admitând rezonarea asta, întotdeauna minoritatea ar decide asupra mersului lucrurilor din biserică!

Rău trebuie că li-a întunecat patima mintea, de au putut să subscriseră asemenea imbecilități.

Acum se dovedește deplin, că în intrigile lor pela Budapesta, unde au intervenit să nu se expedieze la Arad actele referitoare la rezolvarea favorabilă a cauzei dlui Mangra, dnii Gáll și Mețianu au mers așa de departe cu ura, că au uitat de interesele sfințe ale bisericii noastre autonome.

Rușine și degradare.

Românimea va înțelege acum, de ce amicii nostri au luptat cu atâta înverșunare și de ce și noi adesea am fost poate violenți combatând sistemul mețianist. După cele știute, își poate adică închipui ori și cine, cam ce a făcut Mețianu și aderenții săi când era la putere, dacă se dedă la asemenea fapte condamnabile chiar și acum, după-ce în diecesă Aradului a fost condamnat definitiv și fără apel.

După căderea sistemului mețianist, noi am voit pace frățească, elementele destoinice din ambele tabere să-și dea mâna, pentru îndeplinirea unei lucrări de interes comun.

Ei vor însă războiu, și în patimile de cari sunt coplesiiți, își uită de sine și merg până să lovească în chiar așezămintele noastre cele mai scumpe.

Dacă am fost tari ca să dărimăm școala aceasta, fi-vom la postul nostru să parăm însă și loviturile criminale.

Ca în evul mediu. Citim în „Magyar-ország“ (del. 11 c.) următoarele:

„Contele Andrassy Tibor ține în arenda, dela stat, 40—50 mil jugăre de pădure în munții Gelului. Pentru această întindere uriașă de pământ plătește 500 fl. mari și lași. Va să-zică un crucer pentru un jugăr cadastral. Camera erarială, în schimbul acestei sume, mai ridică prin munți și colibe de asil. Ba încă ordonă pădurarilor săi și păzitorilor să aibă grije ca drepturile arendatorului să nu fie căleate de vinătorii iliciți.“

„În păduri sunt și pășuni, ear' pe pășunii turme de oi. Între munți însă e foarte greu să ții turme de oi fără câni, pentru că pe acolo sunt lupi mulți. Câni ciobanilor ar lua însă la goană cerbil și căprioarele. De aceea arendatorii pășunilor nu pot să țină câni. Cu alte cuvinte venatul domnesc este mai favorizat de stat de cât oile bietului popor“.

Comentar credem că nu mai trebuie să facem!

Țarul nu face visite. O telegramă oficioasă din Petersburg desminte știrea răspândită în foile din străinditate, că Țarul Rusiei va călători la Viena, Paris, Roma, București și Sofia. Peste tot — spune telegrama — nu s'a luat nici o dispoziție referitoare la vre-o călătorie a Țarului, ci după-cum se presupune, vara aceasta va petrece-o în Crimeea.

Expozeul contelui Goluchowsky.

În ședința de ieri a Delegațiunii, contele Goluchowsky și a ținut expozeul. El accentuează situația sigură a Europei, în care pacea prin nimic nu a fost tulburată în aceste din urmă luni. E speranță că și în viitor se va menține aceeași situație. Visita la Berlin și primirea entusiastă ce 'i-s'a făcut monarhului nostru acolo, sunt o garanție a păcii și mai ales un semn vădit al întăririi principiilor pe cari este clădită foarte solid alianța de pace din Europa centrală. Spune că nici situația din Balcani nu este cu nimic amenințată, fiind în privința chestiei balcanice o perfectă înțelegere între statele din Europa centrală și între Rusia.

În privința războiului englezo-bur spune că nici el n'a alterat relațiunile dintre marile puteri europene cu Engiltera. Crede exchisă eventualitatea de a se interveni într'n împăciuirea celor doi beligeranți, mai ales că o asemenea acțiune numai atunci ar avea șanse de reușită, când ambele părți ar dori ac-asta, ceea ce nu se poate însă afirma.

Atinge apoi earășii chestia reprezentării, prin consulate, mai accentuate a monarhiei în continentele îndepărtate.

Cereale (bucate).

De aci încolo prețurile pe cotesc în coroane și după 50 ear' nu ca și până acum, după trick (100 chilograme).

Prețurile dela 15 Maiu
In Arad:

Grânul cel mai bun . . .	cor. 7.20
Cucuruz	5.10
Săcară	5.70
Orz	5.20
Ovės	4.40

Cursul pieții din Arad

Hârtie-monetă română	Cump. fl. 9-48
Lire turcești	—
Imperiali (15 R. aur)	18.90
Ruble rusești 100 à	126.—
Galbeni	5.56
Napoleon-d'or	9.48
100 Marce germane	58.50
Livre sterling	11.90

Spirit

Spirit rafinat, cu toptanu	
" " cu micu	
" brut cu toptanu	
" " cu mic	

Porci:

(Piața Steinbruch)

Ungari; greutate:	
bătrâni 380-400 kg.	52-54
tineri 320-390	55-58
" 250-320	54-55
" până 250	54-56
mijlocie 240-260	—

Din „Biblioteca Noastră”, ridigeată cu multă pricepere și îngrijire de dl Enea Hodoș, profesor la institutul preparandial din Caransebeș, au mai apărut de curând și ni-s'au trimis următoarele broșurele:

Nr. 29. „Balade populare”, opt la număr, alese din poeziile marelui nostru V. Alexandri;

Nr. 30. „Comoara”, „Capra cu șapte tești”, două piese teatrale pentru copil, de N. Baias;

Nr. 31. „Două Novele”, de I. Slavici și A. Vlahuță.

Ca și cele de până acum, toate trei aceste din urmă broșurele ale „Bibliotecei Noastre” din Caransebeș — și ca tehnică, și ca cuprins sunt niște lucrări minunate, plăcute și folositoare pentru orîși-care om cu carte, îndeosebi însă pentru școlarii mai înaintați. Ar fi un păcat să lipsească din casa fiecărui cărturar cu familie, dar mai virtos din bibliotecile noastre.

Fiecare exemplar se vinde cu 14 cr. (28 fl.) și se poate procura dela directorul numitei biblioteci, E. Hodoș în Caransebeș.

Tipografia „Tribuna Poporului”
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare:

Tipărituri de bancă,	Cărți,	Orice
Invitări la nunta,	Broșuri,	tipărituri.
	Anunțuri funebre,	etc.

Cele mai moderate prețuri!!

nouă ipotesă asupra naturii condițiilor fizice ale odoratului. — Notițe bibliografice.

Suplimentul II.: Ca la noi la nimeni... „De Sfântul Ilie”, de Victor Bogdănescu. — Iubire (poesie), de Ioan Petrovič — Închisoare, de Iancu Horia. — Scrisoare (poesie), de Nirvan. — Călătoria dn nuntă, de Sprin S. Hasnaș. — Tristețe, Lebăda (poesii), de D. Karr. — Discursul unui ambasador chinez. — Ateneul român.

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică cu datul de 26 Martie 1900 Nr. pres. 1070 a aprobat manualul „Geografia pentru școlile populare întocmită pe baza planului ministerial de învățământ, partea primă pentru clasele III. și IV., de Vasilie Goldiș, profes. gimnas.”

In legătură cu aceasta anunțăm pe domni învățători, că tocmai acum a esit de sub tipar și partea a doua din Geografia dlui Vasilie Goldiș.

Ambele părți se pot procura de la Librăria editoare Ciurcu în Brașov, precum și de la toate librăriile din patrie.

Bibliografie. Au apărut și ni-s'au trimis următoarele două cărți: Micul Legendar, ilustrat cu icoane pentru școlile primare, de Ioan Tuduceșcu, învățator. Pentru anul al III-lea. Ediția VI. Prețul: 60 bani (filari). Se poate procura dela autor în B. Lippa. — „Povestiri și anecdote populare”, de Domețiu Dogariu, inv. dirig. la școala element. capitală din Satulung. Broșura aceasta e Nr. 10 „Din literatura populară”, edată de Tipografia „Aurora” A. Todoran în Gherla. Prețul 20 filari și se poate procura dela numita tipografie.

Două cărțile ni-au sosit la redacție: 1. „Cântecul lui Adam când l'au scos din raiu și alte versuri frumoase, păstrate din bătrâni și acum pentru întâia- dată date în tipar”. 2. „Infocata și nenorocita dragoste a lui Filarot și Antusel, o povestire foarte frumoasă în versuri păstrată din bătrâni”.

Manuscrisele originale ale ambelor cărțile se află la Academia-Română din București, dăruite de editorul. — Au apărut de curând amândouă în editura „Librăriei Ciurcu în Brașov”, de unde se pot comanda cu 12 cr. exemplarul.

Din „Noua Revistă Română”, a cărei prospect și apel l'am dat, după-cum am înregistrat deja și sumarul celor două numere dintâiu, a apărut numărul 4, cu următorul cu prins bogat:

Cronica politică: Stavri Predescu: Partidele noastre politice. — Sp. H ret, St. Hepitea, E. A. Pangrați, D. Emmanuel, N. Coculescu, C. Miculescu, D. Mircescu, D. Bungețianu, G. Tzitzzeica, M. Ianculescu: Proiect de lege pentru introducerea călindarului apusean drept călindar al statului în viața civilă. (Memoriu justificativ). — Et-nografie: Gustav Weigand: Românii din Serbia și din Bulgaria-apuseană. — Litera-tură: G. Cosbuc, Elementele literaturii poporale. — D. Teleor: Anton Pann (schiță). — Pedagogie: N. Vaschide: Introducerea la studiul aplicațiilor pedagogice ale cercetărilor psihologiei experimentale. — Mișca-rea literară și științifică: Ioan Slavici: Vatra din Slatina. — Ateneul din Bacău. — Că-ındarul Poporului. — Imaginația și felu-rire el la copii (conferință ținută la școala normală de institute din Iași).

Suplimentul I.: Din Bucovina. — Sup-plitorii și legea învățământului secundar, de N: Em. Teohari, directorul gimnasiului părăsita. — Panait Zosin: Dulce și amare, poesii. — N. Vaschide și Van Melle: O

A apărut

Și să afle de vânzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

- 1.) „Calendarul nostru” — pe 1900. prețul — — — — — cor. —.60
- 2.) „Amicu Poporului” — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul — — — — — „ 1.—
- 3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, prețul — — — — — „ 2.—
- 4.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ —.80
- 5.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ 2.—
- 6.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —prețul — — — — — „ 4.—
- 7.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. Prețul. — — — — — „ 2.50
- 8.) „Războiul pentru neatărare” și „Povestea unei coroane de oțel” ambele de George Cosbuc. Prețul Războiului „ 1.20
Prețul „Coroanei” — — — — — „ 1.60
- 9.) „Din vremuri apuse” — de Judita Secula nasc. Truția — prețul — — — — — „ 1.—
- 10.) „Vieritul” — de Petru Vancu, prețul — — — — — „ 1.—
- 11.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga. Prețul: — — — — — „ 3.80
- 12.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu. Preț: . — — — — — „ 1.60
- 13.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț. Preț. — — — — — „ 5.—
- 14.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul, preț — — — — — „ 1.50
- 15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz prețul — „ 1.20
- 16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Aceasta liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.

La comande să se mai adauge de fiecare op 10 filari spese postale.